

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku S. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
z udziałem zainteresowanego M. T.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 26 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od S.T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
Oddział w G. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację S. T. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 20 września 2016 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 11 grudnia 2015 r. Zaskarżoną decyzją stwierdzono, że M.T. zatrudniony przez ubezpieczonego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą G., w okresie od dnia 1 czerwca 2012 r. do dnia 30 kwietnia 2014 r., nie podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy uchylił zaświadczenie o ustawodawstwie

dotyczącym zabezpieczenia społecznego zainteresowanego, odmawiając zastosowania art. 13 ust. 1 i art. 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004 r.), gdyż w wyniku kontroli uznał, że jego praca w Polsce miała charakter marginalny jako niestała i o niewielkim znaczeniu pod względem czasu i zysku ekonomicznego (por. art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r., Dz.U. UE L 284/1 z dnia 30 października 2009 r.).

W związku z zastosowaniem w sprawie art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004, Sąd drugiej instancji zaaprobował wyłączenie procedury stosowania art. 13 rozporządzenia, określonej w art. 6 i 16 rozporządzenia nr 987/2009, uwzględniając, że nie było sporu między instytucjami ubezpieczenia społecznego Polski i Belgii co do ustawodawstwa właściwego ustalonego po tym, jak Urząd Federalny Ubezpieczenia Społecznego w Belgii wystosował pismo do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. z wnioskiem o cofnięcie zaświadczeń A1 wystawionych dla pracowników firmy G., informując, że jej pracownicy wykonywali pracę tylko w Belgii, a pismo to zainicjowało wszczęcie postępowania wyjaśniającego i wycofanie wystawionego dokumentu (art. 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 987/2009).

Skarga kasacyjna ubezpieczonego (płatnika) została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego, co miało wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 214 § 1 k.p.c., to jest nieważność postępowania przed Sądem I instancji, będącą następstwem naruszenia prawa strony powodowej do obrony, co nastąpiło wskutek nieodroczenia przez Sąd rozprawy w dniu 6 września 2016 r., pomimo stwierdzenia, że nieobecność strony jest wywołana znaną Sądowi przeszkodą, której nie można przewyciężyć, czemu Sąd Apelacyjny w [...] racji nie przyznał, a także naruszenia prawa materialnego, tj. art. 11 ust. 3a rozporządzenia nr 883/2004 przez niewłaściwe zastosowanie, art. 13 ust. 1 pkt a i b (i) w związku z art. 11 ust. 2 tego rozporządzenia oraz art. 14 ust. 5, 5b, 8a i art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że „wykonywanie pracy najemnej” nie obejmuje

pozostawania w gotowości do pracy i w konsekwencji niezastosowanie ww. przepisów.

W związku z powyższym skarżący wniósł o:

1. uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 września 2017 r. w całości i przekazanie sprawy temuż Sądowi do ponownego rozpoznania, a także pozostawienie mu orzeczenia o kosztach postępowania,

ewentualnie:

2. uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 września 2017 r. w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, przez stwierdzenie, że M. T., zgłoszony do ubezpieczeń społecznych, jako pracownik G. [...], w okresie od 1 czerwca 2012 r. do 30 kwietnia 2014 r. podlega ustawodawstwu polskiemu,

3. zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

4. wyznaczenie rozprawy i rozpoznanie sprawy na rozprawie.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, albowiem zachodzi nieważność postępowania i skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wskazał, że bez głębszej analizy nasuwa się wniosek o błędnej wykładni przepisów ujętych w podstawie skargi, z których wynika, że w celu określenia, czy znaczna część pracy jest wykonywana w danym państwie należy uwzględniać czas pracy i wynagrodzenie, co potwierdza tezę o równoznaczności pozostawania w gotowości do pracy z normalnym wykonywaniem pracy najemnej.

Organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie w całości skargi kasacyjnej, przeprowadzenie dowodu w postępowaniu kasacyjnym z wymienionych w odpowiedzi na skargę kasacyjną dokumentów na okoliczności wskazane w piśmie, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na nieważność postępowania oraz oczywistą zasadność skargi. Odnośnie do pierwszej wymienionej przesłanki wskazać należy, iż nie została ona w żaden sposób uzasadniona przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się wymaganej argumentacji w pozostałej części uzasadnienia skargi kasacyjnej (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 grudnia 2007 r., III CSK 319/07, LEX nr 623803). Mimo powyższego można jednak założyć, że skarżący upatrywał nieważności w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, jak wskazał w jednym z zarzutów skargi kasacyjnej. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że nieważność postępowania jest wprawdzie uchybieniem procesowym, które Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej bierze pod uwagę z urzędu w granicach zaskarżenia (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), i jest też przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), ale w obu przypadkach chodzi o nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, nie zaś przed sądem pierwszej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, LEX nr 1353433). Dodatkowo, zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą przyjmuje się, że z punktu widzenia przesłanek przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) doniosłe znaczenie ma nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, a nie ewentualne uchybienia procesowe sądu pierwszej instancji, które mogły doprowadzić do nieważności postępowania na tym jego etapie. Nie są one brane pod uwagę, jeżeli w skardze kasacyjnej nie zarzucono naruszenia art. 378 § 1 *in fine* k.p.c. albo art. 386 § 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2013 r., II PK 264/12, LEX nr 1555477). W przedmiotowej skardze nie wskazano na tego rodzaju uchybienia, w związku z czym powołanie się na opisaną przesłankę należało uznać za nieskuteczne.

Przechodząc natomiast do drugiej powołanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, tj. oczywistej zasadności skargi, podnieść należy, iż skarżący uzasadnił ją argumentem o pochłanianiu pojęcia „gotowość do pracy” przez pojęcie „wykonywanie pracy najemnej”. Inaczej mówiąc wskazał, że odpowiada temu pojęciu pozostawanie w gotowości do świadczenia pracy niedostarczanej przez pracodawcę.

Jak już natomiast wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 lutego 2019 r., II UK 3/18 (niepubl.), wydanym w niemal identycznej sprawie, postawiona teza jest poprawna, jednak nieprzydatna w okolicznościach sprawy niniejszej. Gotowość do świadczenia pracy w Belgii podczas przebywania i zamieszkiwania przez pracownika zatrudnionego także w Polsce nie miała znaczenia dla oceny pracy w Polsce jako marginalnej. Nie chodziło skarżącemu o gotowość do świadczenia pracy w Polsce, lecz o gotowość polegającą na oczekiwaniu na zawiadomienie o potrzebie stawienia się do pracy w Belgii. W pełni zatem przekonuje stwierdzenie Sądu drugiej instancji, poparte poglądem Trybunału Sprawiedliwości wyrażonym w wyrokach z dnia 4 marca 2011 r. w sprawie C-258/10 oraz z dnia 3 października 2000 r., w sprawie C-303/98, że pozostawanie w dyspozycji pracodawcy, stanowiące element definicji czasu pracy według dyrektywy 2003/88/WE, wymaga pozostawania przez pracownika w miejscu i czasie wyznaczonym na pracę, tak by pracownik mógł niezwłocznie w razie potrzeby wypełnić odpowiednie zadania. To zaś, jak wskazał Sąd, w analizowanej sprawie nie miało miejsca, albowiem miejscem pracy była Belgia (pomimo wskazania w umowie o pracę miejsca pracy: teren Unii Europejskiej), natomiast M. T. w okresie gotowości do podjęcia pracy przebywał w Polsce. W świetle powyższego nie można zatem uznać, że faktycznie pozostawał w dyspozycji pracodawcy.

Skoro ta właśnie ocena leżała u podstaw zastosowania w stanie faktycznym ustalonym w sprawie (por. art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.) art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004, to zarzut błędnej wykładni art. 13 ust. 1 pkt a i b (i) rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 5, 5b i 8a oraz art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 przestaje być oczywisty.

Uwzględniając wszystkie wskazane wyżej okoliczności, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).